Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 124. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 30-го ЧЕРВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 30, 1955. No. 124. VOL. LXII.

ЗАКОН ПРО ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ПРОДОВЖЕНО НА 4 РОКИ

ЗАКОН ПРО ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЛІКАРІВ ПРОДОВЖЕНО НА ДВА РОКИ; КОМІСІЯ ПАЛАТИ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ РЕЗЕРВ

Вашингтон. — Конґрес прийняв законопроєкт про продовження закону про обов'язкову службу на чотири роки, це значить до кінця червня 1959 року. Палата Репрезентантів прийняла цей законопроєкт більшістю 388-ох до 5-ох голосів. Після того впродовж 15-ох мінут прийняв цей законопроєкт Сенат, і тепер має ще підписати президент, щоб він став законом. Важність закону про обов'язкову військову службу кінчалася 30 червня цього року. Одночасно прийнято законопроєкт про продовження обов'язкової військової служби лікарів, які, згідно з новим законопроєктом, можуть бути покликувані до військової служби до 46-го року життя, а не до 50-го, як було досі. Комісія Збройних Сил в Палаті Репрезентантів більшістю 29 до 1-го голоса прийняла законопроєкт про збільшення військових резерв із 700,000 резервістів до 2,900,000 в 1960 році. Проти голосував тільки конґресмен Лестер Голцман. Цей законопроєкт виключає той пункт давнішого законопроєкту, в якому говорилося про скасування сеґреґації в Крайовій Ґвардії, і на який не погоджувався уряд. Але конґресмен Адам Клейтон Павелл заявляє, що він боротиметься за скасування сеґреґації в Крайовій Ґвардії в повній Палаті Репрезентантів. Президент Айзенгавер просив, щоб до військових справ не втягати політичних ані соціяльних моментів, які можна вирішувати при інших нагодах. Конґресмен Дюї Шорт, який давніше був проти урядового законопроєкту, вважаючи його за замасковану форму загального примусового вишколу, тепер голосував за цим зміненим законопроєктом, бо він далекий від нелюбленого американцями загального примусового вишколу.

Страйк у сталевій індустрії неминучий

Пітсбурґ, Па. — Керівники Сталевої Корпорації ЗДА подали до відома, що страйк в сталевій індустрії неминучий, бо вони не можуть погодитися на вищу, як десять і пів центову підвишку заробітної платні. На їх думку, страйк цей цілком непотрібний і він приведе затримку не тільки в індустрійному розвитку країни, але і в змаганні робітництва до поліпшення своєї заробітної платні. Менші сталеві компанії підтримують становище згаданої корпорації, однієї з найбільших у ЗДА й оферують таку ж саму, як і вона, підвищку платень. Спілка сталеварних робітників подану оферту знову відкинула і переговори перервано.

Гуверова Комісія про недостачі розвідчої служби ЗДА

Вашингтон. — Комісія для Реорганізації Виконної Частини Уряду, яку очолює бувший президент Герберт Гувер, в своєму черговому звіті заявляє, що американська розвідка не має потрібних даних про СССР. Ця комісія домагається реорганізації Центральної Розвідчої Агенції ЗДА та подає свої проєкти, яким способом поліпшити систему розвідчої служби. Гуверова Комісія розглянула закид сенатора Джозефа МекКарті про те, що нібито в розвідчій американській службі існують поважні нельояльні елементи, — і ствердила, що в Центральній Розвідчій Агенції немає комуністів ані їхніх прихильників. Окрему групу цієї комісії, яка досліджувала ЦРА, очолював еметирований генерал-ляйтенант Джеймс Г. Дулітел. Він ствердив, що працівники Центральної Розвідчої Агенції працюють з ентузіязмом для безпеки цієї країни.

Ботлер проти партійних „ренеґатів" із південних стейтів

Вашингтон. — Голова Демократичного Крайового Комітету Пол. М. Ботлер заявив у радіовім інтерв'ю, що деякі члени Демократичної Партії у південних стейтах працюють для республіканців, хоч вдають з себе демократів. Ці люди, — сказав Ботлер — „не вірять в засади Томаса Джефферсона і сумніваються в перемозі демократів" у найближчих виборах. Вони нічого не роблять для нашої партії, а тільки вносять розклад в наші ряди і екріплюють республіканців". Ботлер не назвав тих південних стейтів, — які мав на думці, але правдоподібно його слова відносилися до Тексасу, Флориди, Мериленду, Ню Мексіко, Оклагоми, Теннессі і Вірджінії, в яких переміг президент Айзенгавер у попередніх виборах.

В АМЕРИЦІ

● **Бюро Статистики Праці** повідомляє, що від 1 січня до 31 травня цього року було в ЗДА 1,475 страйків, внаслідок чого не працювали 685,000 робітників.

● **Сенатська Банкова Комісія** прийняла законопроєкт, згідно з яким на всіх нових американських банкнотах має бути напис: „В Бозі наша надія". Досі такий напис був тільки на деяких монетах.

● **Найстарший американський** сенатор, 87-річний Теодор Френсіс Ґрін з Ровд Айленд, вийшов із шпиталю і почав нормальну працю. Він відчув себе ослабленим після одномилевої прогулянки під час спеки і пішов до шпиталю на лікарські оглядини.

● **У стейті Небраска** шалів торнадо, в наслідок якого згинула одна жінка, а 75 осіб поранено. Чотири особи пропали безвісти. В стейті Вайомінґ після великої зливи вилила ріка Норт Плейт. Деякі частини міста Торрінґтону треба було евакувати.

● **Голова Атомової Комісії** адмірал Луїс Л. Стравс, промовляючи в сенатській підкомісії, домагався асиґнувати гроші на будову пропонованого Айзенгавером першого атомового торговельного корабля. Він сказав, що побудову цього корабля треба прискорити, бо інші держави можуть випередити ЗДА.

● **Національний Конґрес Американських Індіян** домагається, щоб Бюро для індіянських справ при уряді ЗДА анулювало розпорядження, згідно з яким індіяни мали б право продавати свої приділи землі в резерватах.

● **Міська рада** в Ню Йорку протестує проти плянованого Телефонічною Компанією збільшення оплати за вживання телефонічних апаратів. Компанія просить дозволити їй підвищити цю оплату на 30 центів місячно від кожного приватного апарата, і на 75 центів від кожного торговельного апарата.

● **Невідомі вандали** знищили внутрішнє устаткування в Дулітел Ґрейд Скул — найбільшій школі Шикаґо, де вчиться 3,000 учнів. В цій школі понищено меблі і бюрка, та спалено всі шкільні документи, які цим вандалам вдалося знайти.

● **Адвокат чотирьох** порторіканців, які минулого року зчинили в Конґресі стрілянину і поранили п'ятьох конґресменів, а тепер відбувають вязничну кару, звернувся до суду з проханням перевести поновну розправу, бо попередній суд не взяв під увагу того факту, що обвинувачені діяли під впливом зворушення. Представник уряду заявив, що під час розправи оборонець не видвигав справи психічного стану засуджених.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР МІЖ ПРАПОРАМИ НАЦІЙ, ЩО БУДУВАЛИ І СТАНОВЛЯТЬ АМЕРИКУ

ПРЕДСТАВНИКИ УНС, „СВОБОДИ" І УКК ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ХВИЛЮЮЧІЙ ІМПРЕЗІ ЗАПОЧАТКУВАННЯ МУЗЕЮ ІМІҐРАЦІЇ БІЛЯ СТАТУЇ СВОБОДИ

Ню Йорк. — Синьо-жовтий український прапор, разом з прапорами 34 інших волелюбних заморських націй, еміґранти яких відкрили, розбудували і становлять сьогодні велику американську націю, гордо повівав поруч зоряного американського прапора минулого вівтірка, 28-го червня, на маленькому острові, на якому збудована Статуя Свободи при в'їзді до нюйоркського порту, де відбулася хвилююча імпреза Дня Національної Єдности, що була рівночасно започаткуванням Музею Іміґрації. Під час імпрези представник американської скавтової організації розсипав із смолоскипу Статуї Свободи землю з 34 заморських країн, доставлену спеціяльно на цю нагоду літаками кількох американських і закордонних повітряних ліній. Не було тут землі з країн за залізною заслоною і тому одягнені в національні одяги дівчата з української групи долучились до цієї церемонії, розсипаючи на вітрі пелюстки цвітів. Розсипано теж грудки землі з 48 американських стейтів та чотирьох територій і Дистрикту Колумбії, символізуючи в той спосіб змішання землі, як і змішались представники різних рас і націй, створивши американську націю. Імпреза започатковувала встановлення Музею Іміґрації, що має бути побудований у підніжжю Статуї Свободи, як подарунок американського народу для майбутніх поколінь. У Музеї буде зібрана історія відкриття та розбудови Америки членами багатьох волелюбних націй світу, в цьому й української нації. Сама Статуя Свободи, як відомо, була здвигнена 69 років тому, як подарунок Франції для Америки. Постумент під Статую був збудований коштом добровільних пожертв шкільної молоді та її батьків. Головною точкою у вівтірковій імпрезі біля Статуї Свободи була промова ґенерала Гранта, правнука президента Гранта, за часів якого була здвигнена Статуя Свободи. Ген. Ґрант є головою Крайового Комітету для Музею Іміґрації, що для будови цього музею плянує зібрати в наступному році 5 мільйонів долярів.

Ген. Ґрант у своїй промові ствердив, що історія Америки, це історія іміґрацій з різних країн, які і нащадки яких цю країну розбудували і тепер живуть в згоді і злагоді, як сусіди, даючи живий і практичний доказ можливости найкращого і найбільш творчого співжиття між поодинокими народами, расами та культурами. Американська нація — говорив ген. Ґрант — дає найкращий доказ, що братерство між людьми різних рас і походжень не є тільки мрією, що ідеал миру між людьми не є ілюзією, але практичною можливістю. Завданням плянованого Музею Іміґрації — твердив ґенерал Ґрант — буде мати для всіх людей і всіх часів драматичну історію, як іміґранти збудували Америку такою, як вона є та звернути очі американців на досягнення і спільну спадщину різних народів, що дали свій вклад у розвиток нашої американської цілости, практично доказуючи реальність нашого мотта: „В численному єдність" (Е плюрібус унум). Америка від того вже й почалася під час першої подорожі Колюмба. „Америка дістала свою назву від німецького картографа, що працював у французькій школі, і в честь великого італійського дослідника, що подорожував під португальським прапором" — цитував історика промовець. Новий музей буде „святинею американського народу". Ініцятиві створення такого музею, для якого не можна б знайти кращого місця, як підстава Статуї Свободи, дав велике признання президент Айзенгавер. Ген. Ґрант заявив, що найбільшу участь у творенні того музею візьмуть поодинокі національні групи. Їхні представники були теж приявні на вівтірковій імпрезі. Українців репрезентували там: головний предсідник Українського Народного Союзу і президент УКК п. Дмитро Галичин, заступник головного предсідника УНС і скарбник УКК адв. Михайло Пізнак, представник „Свободи" ред. Степан Шумейко та від Ліґи Української Молоді і Українських Американських Ветеранів п. Володимир Бакад із групою дівчат з веденої ними і його дружиною школи танцюристів „Україна". Пп. Галичин і Пізнак взяли опісля ще участь в окремому прийнятті, що відбулось в Атлетичному Клюбі і, як представники української американської спільноти, були представлені приявним. Ген. Ґрант, представляючи їх, м. ін. заявив, що він знає Україну особисто, бо ще в 1901-му році перебув з дружиною на Україні свої вакації.

Загальна спортова конференція в справі Українських Олімпійських Ігрищ

Ню Йорк. — Дня 2-го липня ц.р. о 3 год. пополудні в Нaсґра Фаллс, Онт., Канада, відбудеться загальна спортова конференція фахівців у справі Українських Олімпійських Ігрищ. Участь у конференції візьмуть представники усіх зорганізованих спортових клітин ЗДА і Канади, спортових фахових організацій, делеґати спортових клюбів і молодечих організацій, представники української преси та існуючі стейтові або провінційні управи УОІ. Якщо буде треба, то наради будуть продовжуватися ще і в дні 3. липня ц.р. Конференція буде відбуватися в Шерідан Брук Готель 685 Фаллс Стріт, Нaсґра Фаллс, Онт., Канада. Збірка делеґатів й учасників відбудеться дня 2 липня між год. 11 і 2 в домівці УНО в Нaсґра Фаллс, Онт.

Успіхи українських студентів

Филаделфія — Софія Лідія Скочиляс, донька Івана й Павлини, після одержання першої нагороди з математики у Филаделфійській Вищій Школі для Дівчат одержала повну стипендію на чотири роки медичних студій на Пенсилвенійському Університеті. Софія Скочиляс, активна пластунка і голова Марійської Дружини при українській католицькій катедральній церкві у Филаделфії, брала постійну активну участь в житті школи, була президенткою шкільного клюбу математики і предсідницею в клясі історії. При цій нагоді — в доповненні до новинки, надрукованої у „Свободі" дня 21 червня ц.р., про українців ґрадуантів на Пенсилвенійському Університеті треба згадати, що диплом „бачелор оф саєнтс" одержали там ще Богдан З. Мир й Ігор А. Шуст, відомі не тільки в студентському але і в громадському житті студенти.

● **Західня Німеччина** виказала в місяці травні найвищий розвиток промислу за всі післявоєнні і три передвоєнні роки.

Православний духовник приїде для „релігійної опіки" для совєтських дипломатів в ЗДА

Москва. — Уряд ЗДА повідомив совєтський уряд, що він готов допустити до ЗДА одного совєтського православного духовника в заміну за допущення до Москви одного духовника з ЗДА. Обох духовників обов'язували б ті самі засади, а що американський духовник в Москві призначений для заспокоювання релігійних потреб дипломатичного корпусу, то й совєтський духовник свої функції мав би обмежити до душпастирської діяльности для членів совєтської амбасади й консуляту! Коли совєтський уряд видалив з СССР американського духовника о. Дж Віссонета, Чину св. Успенія, як ніби у відповідь на відмову збоку американського уряду продовжити перебування в Америці совєтському православному архієпископові Борисові, американський уряд звернув увагу, що між функціями тих духовників була велика різниця: На підставі догоди про визнання совєт. уряду збоку ЗДА в 1933 році, совєтський уряд зобов'язувався допустити до Москви американського духовника для несення душпастирської опіки американським дипломатам, а тим часом Борис хотів встрявати в справи Православної Церкви в Америці, — якої членами і духовниками є здебільша американські громадяни.

Загострюється грецько-англійський спір за Кипр

Атени. — Англія заклала протест перед грецьким урядом проти радіопередач, які явно підбурюють грецьке населення Кипру проти англійської адміністрації на тому острові. Особливо обурила англійців передача, в якій кажеться, що таку дорогу річ, як воля, здобувається кров'ю. Такі радіопередачі — це олива до вогню грецького націоналістичного руху „з'єдинення": множаться акти терору проти англійців на Кипрі, а наслідком цього погіршуються взаємини між Англією і Грецією, які колись були традиційно - заприязненими державами і які разом перебувають в НАТО. Ці відносини настільки погані, що відкликано морські маневри, що їх НАТО плянувало на водах Греції. В англійській пресі почались атаки ліберальних часописів на поліційно - репресійну політику уряду у відношенні до греків із Кипру, які домагаються признати їм право самовизначення.

Рятунковий літак зник серед пошуканок за оцілілими

Токіо. — Одно - особовий турбомоторовий літак ФДж-2 зник під час рятункової акції, яку вело велике з'єднання американських літаків, у пошуканці за двома летунами, що імовірно рятувались скоком із парашутами з літака ФЗ-Д, якому вийшла ґазоліна. Ця подвійна трагедія сталась в понеділок пополудні яких 13 миль на південь від японського острова Мікура, що віддалений коло 110 миль від Токіо. У рятунковій акції за двома морськими летунами взяло участь понад 70 літаків і 11 кораблів. Несподівано налягла на море мряка і ляйтенант МекЕнені подав через радіо вістку, що він відбився від з'єднання і втратив поле зору. Це було останнє слово від нього, після чого не бачено більше того літака і невідомо, що з ним сталося. Не віднайдено теж летунів, які вискочили були над відкритим морем з літака, що втратив своє пальне.

Тільки повне роззброєння — шлях до світового миру

Ню Йорк, Н. Й. — Бувший секретар летунства Томас К. Фінлеттер, промовляючи на прийнятті Товариства для Закордонної Політики, сказав, що тільки повне роззброєння, гарантоване мирною міжнародною армією, відкриє шлях до світового лиру. Фінлеттер твердив, що всі дотеперішні пляни роззброєння — це тільки „ілюзії", небезпечні для вільного світу, коли б вдалося їх здійснити. На його думку, ЗДА повинні змагати до такого роззброєння, про здійснювання якого дбала б міжнародна збройна сила. Тільки таким способом, сказав Фінлеттер, можна відвернути небезпеку атомової війни, яка може знищити багато країн світу. Коли б здійснився теперішній плян роззброєння союзників, то, гадає Фінлеттер, комуністи здобули б військову перевагу не тільки в Азії, але і в Европі.

Молотов оглядає дінозаврів і кактуси і відвідує Бернарда Барука

Ню Йорк. — Вячеслав Молотов, совєтський міністер закордонних справ виявив себе раптом під час теперішніх відвідин у ЗДА великим любителем музеїв. Приїхавши, відвідав негайно Метрополітальний музей в Ню Йорку, і тепер, від'їжджаючи, відвідав Американський Музей Природничої Історії, де цікавився найбільше такими передпотоповими створіннями як дінозаври і такими екзотичними рослинами, як кактуси, що про них він розпитував бистроумно, яку користь вони дають у щоденному житті. Охоронювали його під час відвідин в Музею совєтські й американські аґенти. Цього ж самого дня Молотов відвідав відомого американського політика й економіста 84-літнього Бернарда М. Барука. Молотов обідав у Барука, але про зміст їх розмови до публічного відома не подано нічого. Барук заявив тільки, що це він запросив Молотова, з яким він знайомий від десяти років „на дружній базі", ще з того часу, як він був делеґатом ЗДА до комісії Атомової Енерґії. Розмова обидвох була „сердечна", хоч, як запевнює Барук, він не пригадує, щоб вони обговорювали конференцію чотирьох.

Молотов у Ню Йорку під охороною совєтських аґентів

БЕЗ З'ЄДИНЕННЯ НІМЕЧЧИНИ НЕМА ЗМЕНШЕННЯ КРИЗИ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС ПОЯСНИВ НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ НАЙВАЖЛИВІШІ АКТУАЛЬНІ МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Вашингтон. — З'єдинені Держави будуть настоювати на тому, щоб перевести з'єдинення Німеччини, як першу передумову злагіднення теперішнього міжнародного напруження і відношення до цієї справи збоку Совєтів буде пробним каменем їх доброї волі — такий зміст заяви державного секретаря Доллеса, яку він склав підчас його останньої пресової конференції з вівтірка 28 червня ц. р. Совєти — казав Доллес — роблять враження, наче б вони втратили зацікавлення в справі з'єдинення Німеччини. Як довго Совєти сподівалися, що балаканиною про з'єдинення Німеччини зможуть перешкодити об'єднанню Західньої Европи включно з Німеччиною, так довго вони стосували ту тактику, але після підписання Паризького договору вони змінили тактику. Доллес виніс враження з розмов з совєтським міністром закордонних справ Молотовим у Сан Франсіско в минулому тижні, що Совєти рішені відкласти на неозначений час проблему з'єдинення двох розділених тепер частин Німеччини. Тим часом, твердив Доллес, неможливо осягнути злагіднення міжнародної кризи, коли не зліквідується найважнішої причини тієї кризи. З інших справ, заторкнених на тій пресовій конференції, була мова про Далекий Схід. Доллес потвердив, що Америка готова надалі безпосередньо говорити з комуністичним Китаєм про такі справи, як перемир'я в протоці Формози та випущення на волю всіх військових і цивільних американців, які хочуть виїхати з Китаю, але ширша конференція про унормування істотних справ, як напр. будучий правний стан прибережних островів і самої Формози, неможлива, як довго комуністичний Китай виключає від участи в такій конференції національний Китай. Щодо минулотижневого нападу совєтських літаків на американський літак в протоці Берінґа біля Аляски, то Доллес ствердив, що це вперше Совєти формально й офіційно висловили жаль з приводу того інциденту. На цій підставі американський уряд, мовляв, схиляється до погляду, що той інцидент не був викликаний Совєтами пляново, як політична провокація, а був наслідком „охоти стріляти" в совєтських летунів. Американські чинники ще не устійнили висоти зазнаних втрат і тому тепер ще не можна знати, якого відшкодування будуть жадати від СССР, який погодився заплатити половину втрати. Щодо пропонованого Совєтами ґенерально-европейського пакту безпеки, який ніби мав би закінчити час холодної війни і злагіднити міжнародну ситуацію, то Доллес заявив, що чейже всі члени Об'єднаних Націй вже зобов'язались до неаґресії і тому нема глузду повторяти те, що вже було сказане. Заступити НАТО таким колективним пактом безпеки значило б у практиці відмовитись від організації, до якої держави мають довір'я, і заступити її такою іншою, до якої не могли б мати довір'я. Тому ця совєтська концепція „безпеки" для Заходу неприйнятлива, — казав Доллес.

Совєтські „хлібороби" приїжджають до ЗДА

Вашингтон. — Державний департамент подав до відома, що дня 15 липня ц. р. приїжджає до ЗДА совєтська сільсько-господарська делеґація, щоб відвідати й оглянути фарми і сільсько-господарські установи в Дес Мойнес, у стейті Айова і в стейтах Небраска, Савт Дакота і Міннесота. Після цих відвидин делеґацію прийме у Вашинґтоні секретар сільського господарства ЗДА Езра Тефт Бенсон. В цьому ж самому приблизно часі виїде до Совєтського Союзу група американських сільсько-господарських експертів. Совєтську делеґацію супроводжатимуть американські сільсько-господарські еперти і два перекладачі з державного департаменту Владімір Прокофєв і Вася Ґміркін. В складі совєтської делеґації приїжджають такі совєтські урядовці, названі офіційно „хліборобами": Владімір В. Мацкевич, перший заступник міністра с/господарства і депутат до Верховної Ради СССР, Борис В. Савельйов, заступник голови державної комісії планування, Ніколай М. Гурєв, заступник голови ради міністрів Української ССР і депутат до Верховної Ради УССР, Алексaндер А. Єшпивський, заступник міністра продукції тракторів і сільсько-господарських машин, Юрій Ф. Голубаш, міністер державних господарств СССР і зоологічний технік, Александер І. Туліпніков, член колеґії міністерства сільського господарства і директор всесоюзного наукового дослідного інституту сільсько-господарської економії, Андрій С. Шевченко, радник міністерства сільського господарства СССР, кандидат сільсько-господарських наук, Петро К. Рамбіндра, директор держгоспу в Ростовській області, Анатолій М. Сиротин, головний редактор журналу „Сельское Хазяйство", Ніколай Ф. Богач, інженер, Борис П. Соколов, директор лябораторії для селекції кукурудзи і доктор сільсько-господарських наук і вкінці Ілля Є. Ємельянов, перекладач. Справжніх хліборобів, як показує список, в складі делеґації майже немає. Цікавить делеґацію найбільше справа вирощування високих урожаїв кукурудзи у ЗДА.

В СВІТІ

● **У Західній Німеччині** з членів різних політичних партій буде створений при уряді „Персональний Комітет", який добиратиме членів командного складу нової німецької армії. Це, мовляв, буде найкраща ґарантія, що ґенералами в майбутній німецькій армії не будуть прихильники нео-нацизму.

● **Щойно тепер** Совєти дали дозвіл відчиняти вікна у фінських поїздах, які їздять по лінії Гельсінкі-Турку, на відтинку, що його вони заграбали, щоб зробити собі там морську базу. На наполегливі домагання фінів приїхала совєтська комісія, яка ствердила, що з відчинених вікон ваґонів не видко нічого, крім лісу, і тому нема чого аж так пильно оберігати совєтські військові таємниці — на чужій території.

● **У Західньому Берліні** сподіваються нового масового напливу втікачів зі Східньої Німеччини. Це має бути хвиля юнаків і дівчат, які втікають від примусового втягання їх до напів-військової організації „Товариство для спорту й техніки", до якої мусить належати вся східньо-німецька молодь від 18 до 25 років життя. Від початку 1953 року втекло на Захід 260,000 молодих втікачів.

● **У Москві** тисячі юнаків і дівчат, що покінчили в суботу школу, скористали з свого права „дорослих" і провели цілу ніч на центральних вулицях, перешкоджаючи рухові автомобілів і трамваїв — повідомляють московські кореспонденти американських часописів. Більшість серед них становили дівчата, одягнені як на найбільше свято.

● **Канцлер Аденауер** був господарем на великому прийнятті, влаштованому з нагоди заручин його наймолодшого сина з молодою шведкою, з якою він запізнався два роки тому на прогулянці в баварських Альпах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ВІДСУТНІСТЬ ПРОПОРЦІЇ"

Мова про колишнє американське становище, головно, активність відносно брунатної диктатури Гітлера і теперішню американську поведінку й активність відносно диктатури Кремлю. На цю тему забрав голос бувший екзекутивний секретар Антинацистського Конґресу Америки в Колумбійському університеті і теперішній професор Міннесотського університету, д-р Марк Ґравбард, у статті: „Де поділися вчорашні вороги диктатури?", вміщеній у популярному журналі „Ди Сатирдей Івнінґ Пост" з датою 2-го липня ц. р. Висловлені в цій статті думки, докори і коментарі дуже промовисті, і з них можна поробити деякі дальші висновки.

Речі загальновідомі: коли тоталітарний тиран Адольф Гітлер прийшов у Німеччині до влади, Америка не тільки виразно й недвозначно виявила свої почування і своє становище проти його диктатури, але й почала дуже інтенсивну боротьбу проти неї. Антинацистський і антифашистський рух охопив всю суспільність, зокрема зорганізований робітничий рух та інтелектуальні кола. Ця акція йшла в двох напрямках: морального і політичного засуду диктатури Гітлера, з одного боку, і величезної моральної та матеріяльної допомоги жертвам цієї диктатури, втікачам з-під неї, з другого боку. Творились фундації, засновувались товариства, збирались конґреси, сипались доляри, виходили заклики до превентивної війни. Правда, були й симпатики проголошуваних Гітлером цілей, але вони в більшості сиділи тихо, закидаючи переважно адміністрації президента Рузвелта, що її антинацистична пропаґанда своїм характером та формою недалеко відбігає від гітлерівської пропаґанди, і твердячи, що кожна нація має право поступати так, як їй подобається і мати таку владу, якої хоче. Проте, в загальній американській опінії не було двох думок щодо злочинности та зла нацизму і нацистичної диктатури.

Як же інакше виглядає ситуація в зустрічі з такою самою злочинністю і таким самим лихом червоної комуністичної диктатури, — твердить автор згадуваної статті. Від закінчення другої світової війни комуністична пропаґанда на всі лади умовляє світ, що Америка — головний „підпалювач війни" і що вона повинна бути знищена, бо є причиною злиднів і тиранії в світі. Але все це очорнювання імени Америки між народами світу, якому далеко не дорівнювала нацистична пропаґанда, не зустрічає навіть у малій мірі такого засуду і такої відсічі, як мала попередня нацистична диктатура.

Взяти б ще інший приклад. У часах нацистичної диктатури, майже при кожному американському університеті були створені окремі комітети, завданням яких було допомагати втікачам і жертвам нацизму, зокрема інтелектуалам. Сьогодні від тих самих американських лібералів, які так мужньо й завзято виступали проти брунатної диктатури, скоріше можна почути голоси проти мнимих американських „утисків", ніж проти пекла за залізною заслоною. Нічого не чувати про антикомуністичні студентські конґреси, немає жіночих ліґ проти концентраційних таборів, немає телеграм із закликами підписуватись під „маніфестами в обороні життя, майна і чести", немає й плякатів на автах, що закликали б „Спинити Кремль!" Тим часом, якби американський лібералізм виявив бодай частину того завзяття і рішучости проти червоної диктатури, яку він виявив проти брунатної, то сьогодні світ міг би виглядати краще, а американський провід у боротьбі проти диктатур, встановлений так виразно в 30-их роках і закріплений американськими зусиллями і жертвами під час другої світової війни, був би ще більш безсумнівний, ніж він є.

Це — в загальному думки д-ра Ґравбарда. Можливо, що ситуація не є аж така контрастова, як він представляє, але є також незаперечним фактом, що далеко не всі вороги диктатури продовжують в Америці активну боротьбу проти її теперішньої червоної відміни. Цитований автор на початку статті реторично запитує: „Що сталося з американським відчуттям пропорції, не кажучи вже про американське сумління?" Великим і відповідальним завданням тих, що знають большевизм краще від американського загалу, зокрема великим завданням української етнічної групи, є розбудити американське сумління, привернути Америці пропорцію і допомогти вписати в історію Америки ще одну світлу сторінку боротьби проти диктатури, цим разом червоної, найгіршої і найбільш злочинної з усіх відомих досі.

АМЕРИКАНСЬКА НЕПОІНФОРМОВАНІСТЬ

Кам'яний вал довкола Кремлю, а посередині, замість палацу й характеристичних бань — велетенська голова Сфінкса з серпом і молотом на чубі; густа мряка споввиває грізно-таємничий вид, а здалеку стоїть гурток американців і придивляється: одні з руками в кишенях і короткими люльками в зубах, інші з далековидами, а інші просто чухаються в голову...

Знаменита ілюстрація до статті колишнього довголітнього кореспондента „Ню Йорк Таймсу" Г. Е. Сейлсбері на промовисту тему: „Що знаємо і чого не знаємо про Росію". Властиво, автор не говорить нічого про те, що американці „знають" про цей далекий і таємничий для них край, а стверджує і доказує довгою низкою прикладів, що вони не знають про нього нічого, або знають мінімально. Сейлсбері спирає своє твердження на власному безпосередньому досвіді: він зробив двомісячну подорож по З'єдинених Державах із доповідями про Совєтський Союз, переїхавши, як сам запевняє, десятки тисяч миль уздовж та впоперек великої країни і почувши від численних своїх слухачів безліч завваг, запитів і коментарів на совєтські теми. Чільний американський журналіст характеризує їх дуже ядерно: анальфабетизм.

Дуже багато американців переконані, що в Совєтському Союзі взагалі — всі комуністи. Вони надзвичайно дивуються, почувши, що на 220 мільйонів населення СССР є несповна 6 мільйонів комуністів, і розчаровуються, почувши, що не треба вірити в наївні пророцтва про революцію в СССР проти теперішнього режиму. Американці в масі ставлять собі тепер здебільша ті самі питання: чи Совєти зреклися свого наміру завоювати світ, або — чи існує можливість співіснування з ними? Автор відповідає їм відразу. Поперше, російський комунізм дивиться з самого початку свого існування на капіталістичний світ, як на гниле дерево, що його треба лише потрясти, щоб спілі овочі комунізму попадали на землю, — і в цьому переконанні комуністи завжди були схильні „підождати", поки те дерево не буде пережерте гниллю. Щодо співіснування, то Америка й так „співіснує" з большевиками вже 38 років, і річ не в можливості „співіснування", а в можливості чи неможливості зберегти його надалі. Американці в масі — зауважує далі Сейлсбері — переконані, що релігія безслідно зникла в Совєтах, і дуже дивуються, коли чують, що совєтські громадяни в масі не тільки не є атеїстами, як повинні б бути за комуністичною доктриною, але вірують в Бога більше, як в 1917 році. Загал американців думає, що в Совєтах не існує взагалі приватної власности, і це є ревеляція для них, коли вони чують, що в Совєтах постала нова каста мільйонерів, які мають палаци, авта й телевізійні апарати. Американці думають, що, під впливом офіційної пропаґанди, совєтські громадяни так ненавидять Америку, що тільки мріють про момент, коли зможуть кинутися на її підбій, і з недовір'ям слухають запевнення, що десятки мільйонів підсовєтських громадян не хочуть ніякої війни і панічно бояться нападу на них Америки. Американці не вміють розрізняти комуністів різних національностей, особливо комуністів російських і китайських, і тому переконані, що Москва безпосередньо винна за ситуацію в Формозькій протоці, дармащо комуно-китайська політика — запевняє Сейлсбері — завдає Москві інколи не меншого болю голови, як політика Заходу.

Сейлсбері старається пояснити джерела цього хаотичного уявлення про „Росію", — як він, зрештою, сам чомусь називає весь Схід Европи. Велику вину, на його думку, несе сам Вашингтон, себто офіційна американська інформаційно - пропаґандивна служба, яка сама заплутується в суперечних коментарях щодо цілей і значення совєтської політики та тактики. Коли чільні політичні чинники викликають враження, що вони недобре орієнтуються в совєтських справах, то — очевидно — не можна вимагати чогось більшого від сірих громадян. За найбільше зло Сейлсбері вважає брак основних знань серед загалу американців, яких вони не дістали в школах про країни, що ними тепер журяться. Деякі американські каледжі ввели тепер лекції про актуальні міжнародні справи. Це стосується як комуністичного Китаю, так і Совєтського Союзу. Але одну і другу тему розглядається під кутом строгої актуальщини, а істоту російського комунізму пояснюється щонайвище від 1917 року, себто від вибуху російської революції. Нема органічного зв'язку між сучасними і минулими подіями з історії країни, про яку американці ще недавно нічого не чули, а тепер знають про неї мінімально.

Здається, що в цьому своєму твердженні американський журналіст має найбільше рації. Американці „відкривали" Европу вперше в 1917-19 рр., але те „відкриття" було дуже поверхове і недосконале, так, що вони прийшли туди у „великому хрестоносному поході" за другої світової війни знову, як до не відкритої ще країни. Нема нині ні в Америці, ні поза нею, політика, який не знав би, що найбільшою причиною страхітливих американських політичних помилок, зроблених після першої і під час другої світових воєн — було повне незнання европейських країн, їхньої історії і проблематики. Легковаження у школах історії неамериканських, особливо ж східньо-европейських країн спричиняє величезну прогалину не тільки в загальній освіті американських громадян, але і в тій практичній політиці, яка в Америці більше, ніж деінде, стоїть під впливом публічної опінії. Як може здорово й правильно формуватись публічна опінія коли вона не сперта на фундаменті знання?! Схід Европи не є ніяким Сфінксом, — треба тільки поцікавитись його історією і культурою. І перестати дивитись на нього, як на „таємничу Росію".

„НАУКОВІ" ОСНОВИ „НЕПЕРЕДРІШЕНСТВА"

Формула „непередрішенства", яка означає невирішування наперед того, що має постати після повалення большевизму, зокрема невирішування державности чи недержавности поневолених Москвою народів, — це той прапор, що під ним єднаються сьогодні не тільки російські еміґрантські організації і різномасті „федералісти", але й англомовні русофіли з-поміж американців та британців. Ця формула наймиліша для їхнього духа і слуха, бо вона відсуває неминучість розподілу „єдиної неділимої" на її складові частини, страхітливу для „єдинонеділимців" загрозу постання на руїнах СССР незалежних і суверенних національних держав.

Щоб зафіксувати цю формулу, щоб зробити її тривалою догмою не так в умах російської еміґрантщини, як в умах західньо-европейських й американських політиків і діячів — на те йдуть всі зусилля провідних російських кіл і посередньо зусилля тих чи інших комітетів чи акцій, спрямованих на „визволення від большевизму".

Практично до цієї мети зводиться здебільша вся діяльність Інституту для вивчення історії і культури СССР, створеного у Мюнхені американським комітетом для визволення від большевизму, як і веденої ним станції „Радіо Визволення". В усіх працях і виданнях Інституту, чи в передачах „Радіо Визволення", не зважаючи на їх ту чи іншу національну мову, провідною червоною ниткою тягнеться ідея непередрішенства. Видається сотки і тисячі долярів на те, щоб, з одного боку, цю ідею, чи пак формулу „науково" обґрунтувати, знайти для неї всі можливі й неможливі арґументи, а з другого боку сотки і тисячі долярів йде на те, щоб учені й дослідники „національних груп" не висловили в чомунебудь ідеї передрішенства, наприклад, вроді того, що право України на державність і суверенність вирішене вже історією. На минулорічну IV конференцію Інституту для вивчення історії і культури СССР, що відбулася в Туцінґу біля Мюнхену, з участю також багатьох українських учених, витягнено й притягнено навіть такого старого вже експерта російських справ, як Сетона-Ватсона, висновки тез якого звелися у висліді до непередрішенської формули „робити все можливе, щоб підтримувати справжню дружбу між русским народом й іншими народами, поневоленими спільним тоталітарним ворогом", і що „майбутність національностей в Совєтському Союзі залежить від їх власних бажань, відкрито і ясно висловлених". По лінії міркувань Сетона-Вотсона пішли на цій конференції навіть і представники інших неросійських народів, які, хоч і стверджували наявність російського імперіялізму і русифікації поневолених народів, все ж таки боялися доводити свої думки до кінця і не визначали реакційної суті російського імперіялізму, того, що поневолював і поневолює цілий ряд неросійських народів.

На підмогу „науковим" оборонцям і носіям формули непередрішенства прийшов недавно і Гарвардський університет, який, з допомогою військових американських кіл, перевів останніми роками широку анкету серед нової іміґрації про становище і настрої населення в Совєтському Союзі. Переслухано для цієї мети сотки осіб, зібрано силу різного матеріялу і, як виходить тепер, з єдиною метою, щоб доказати, що „національне питання в СССР не існує" і — логічно — не може бути мови про постання в майбутньому тих чи інших національних, окремішних від Москви, держав. Цікаво відмітити сьогодні, що поки ще закінчено розгляд і опрацювання зібраного в анкеті матеріялу, окремі з дослідників починають публікувати вже свої висновки з анкети, зокрема про „національне питання в СССР". Так, наприклад, один з керівників анкети Едмунд Е. Баркер поквапився подати до відома в російській еміґрантській пресі вислідн не опублікованої ще офіційно анкети.

За словами цього Баркера, національний елемент є тільки другоступневою, додатковою причиною незадоволення совєтського населення, яке поділяється, без огляду на національність, на однакові соціяльні групи. В дальшому науковий дослідник Баркер стверджує, що національності існують і що національне почуття серед них доволі сильне, але „всі національні меншини творять в сумі приблизно половину населення СССР" і до того ж вони ворогують між собою і тому „їх значення дуже непропорціональне" до кількости панівного, значить російського, населення СССР.

Третє великоумне ствердження дослідника Баркера — це те, що представники окремих неросійських національностей не займають впливових посад в совєтській системі, і тому їхні національності не відіграють ніякої поважнішої ролі. Але найкапітальніше четверте ствердження Баркера: „національні меншини русифікуються в дуже скорому темпі", значить, ще кілька чи кільканадцять років і їх не буде. Коротко кажучи, з тверджень проф. Баркера треба робити американцям єдиний висновок: національне питання в СССР практично не існує.

Хто уповноважив пана Баркера публікувати такі висновки з проведеної Гарвардським університетом анкети і суґерувати їх як політичну правду американській громадській опінії — невідомо. Так чи інакше, спонук для такого несвоєчасного виступу треба шукати в „побожних бажаннях" американських і російських непередрішенських кіл, які намагаються за всяку ціну створити наукову підбудову для своєї непередрішенської формули.

Не входячи в полеміку з такими намаганнями, треба тільки пригадати, що в українській історії вже не раз проголошувано вислідн подібних анкет, мовляв, немає жадного українського питання, не існує ніякий український сепаратизм, не було і немає жадної України й українського народу, але кожного разу дійсність била твердою довбнею по голові авторів подібних „правд" і „висновків". Що вона вдарить і по висновках Баркерів та їхніх симпатиків — у цьому не приходиться сумніватися. Шкода буде для тих, що хотіли б чи пробували б керуватися їх висновками у практичній політиці.

АВСТРІЄ, ДЕ ТВОЇ ЛЕҐІОНИ?

Представники консервативної Европи з'їхалися до Еспанії, до Сан Льоренсо дель Ескоріялю, монастирської палати еспанських Габсбурґів, найкращого та найвизначнішого свідка европейської культури, положеного недалеко Мадриду, на узгір'ях гір Ґвадарама. З'їхалися політики, науковці, письменники, журналісти та королі, позбавлені тронів, щоб обговорити проблему „співжиття двох світів". Семиденними нарадами керує Отто Габсбурґ, син останнього австрійського цісаря Карла II, а його предсідницький стіл стоїть на тому самому місці, де 400 років тому стояла домовина його прадура Карла V, цісаря німецького, римського, европейського.

І коли прияві повертаються мимоволі в далеке минуле, яке значило свої сліди не тільки кров'ю та війнами, але й безсмертними пам'ятками мистецтва, науки та культури і коли слово „Габсбурґ" було символом сили та могутности — то рівночасно переносяться їх думки в сучасне, в колиску Габсбурґів — Австрію. В кількамільйонову Австрію, яка дістала недавно свою „суверенність", якої минула слава та положення притягають мільйони туристів, що для їх доброї валюти колишні цісарські діти, а сучасні демократи — дуже ввічливі. В Австрію, що, як символ своєї молодої незалежности, підготовляє нову армію, яка, за словами преси, зовнішнім виглядом буде подібна до тієї, що в листопаді 1918 р. перестала існувати.

Негайно після підписання договору з Москвою, обидві правлячі партії — народна і соціялістична — проголосили, що Австрія приступає до організації армії на підставі загальнообов'язуючої військової повинности, щоб могти боронити свою... невтральність. Але в короткому часі після цього мілітарного захоплення з'явилися серед соціялістів труднощі, яких донині ще не усунено. А саме: молодше соціялістичне покоління почало чимраз гостріше виступати проти проводу, який, як зазначено, хоче творити армію. Як глибоко закоренився традиційний антимілітаризм австрійських соціялістів в рядах соціялістичної молоді, покаже недалеке майбутнє. В кожному разі треба ствердити, що провід австрійської соціялістичної партії спустив з тону. А далі починає він ставити різні вимоги „демократичного" характеру, як контроля парляменту над армією, настановлення мужів довір'я для стрільців та старшин (політруки?), обов'язкове здоровлення тільки безпосередніх зверхників, а також обмеження часу військової служби нижче 12-ти місяців. Це останнє — як лік на уми соціялістичної молоді.

Щодо австрійської народної партії, то вона в питанні майбутньої армії виступає більш об'єднано та рішуче. Але є певним, що ставленець цієї партії, Фердинанд Граф, нинішній державний секретар у міністерстві внутрішніх справ, міністром військових справ не буде. Його партія вважає, що він на теперішньому пості є для неї важливішим. Щоб нова армія не стала для населення великим тягарем, обидві партії погодилися, що, замість окремого міністерства оборони, має бути тільки „уряд для оборони краю", при уряді канцлера. На шефа цього „уряду" пропонується генерала Еміля Лібіцки, до 1938 року полковника австрійської армії та військового атташе в Римі. У другій світовій війні в німецькій армії він не служив.

Ухвалення військового закону, постанови про організацію армії, покликання новобранців і т. п. ще не ввійшли в життя, бо коаліційні партії не можуть між собою погодитися. Є надія, що місяць липень принесе з собою розв'язку цього питання, і коли в жовтні останні окупаційні війська залишать Австрію, їх місце можуть зайняти австрійські. Ця армія недалекого майбутнього не постане з нічого, бо вже кілька років існували установи з невиразними назвами, які провадили теоретичну підготовчу працю на випадок „дня X".

Хребтом австрійської армії, стане військово вишколена „Б-жандармерія" (6000-8000). Численно не перевищить вона 50,000, з огляду на фінанси, а для оборони невтральности не матиме поважного значення, як нас цього навчили деякі приклади з другої світової війни.

Нестор

НОВІ КОЛГОСПНІ НАГАНЯЧІ

Як повідомляють „Ізвестія", при Львівському сільсько-господарському інституті відкрито тритижневі курси для „готування керівних колгоспних кадрів". На курсах вчаться особи, рекомендовані львівським і волинським обласними комітетами партії на постійну роботу в колгоспах. З-поміж курсантів — директор Львівського інструментального заводу Степанченко, секретар партійної організації Львівської взуттєвої фабрики ч. 3 Вікторенко, перший секретар Волинського обласного комітету комсомолу Жаб'юк, голова Цуманського райвиконкому Волинської области Пеньковий. Усіх цих партійних достойників перекидають тепер на „низову роботу" — витягати колгоспи з прориву, куди загнав їх „мудрий провід партії".

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

(1)

I
У ЛЬВОВІ В ЛИПНІ 1904 р.

Виїзд до Львова

В 1903 р. відбулися в Парижі університетські курси для молоді з Росії, що їх улаштували визначні російські професори з ліберального табору під проводом нашого славного земляка, історика й соціолога, проф. Максима Ковалевського.

Ковалевський запросив до участи в викладах і проф. Михайла Грушевського, що вже тоді вибився на чоло українських науковців.

М. Грушевський викладав на тому „Вільному Російському Університеті", як називалися ці курси, історію України. Ці його виклади, ведені, розуміється, російською мовою, лягли в основу його відомого „Начерку історії українського народу", що рік опісля вийшов друком у Петербурзі й видержав перед 1-ою світовою війною три видання — 1904, 1906 і 1912 рр. — та багато спричинився до національного освідомлення нашої змосковщеної інтеліґенції на Наддніпрянщині.

Отож за прикладом згаданих паризьких курсів задумав М. Грушевський улаштувати у Львові курси українознавства спеціяльно для наддніпрянської молоді, бо ж західньо-українська — галицька й буковинська — молодь знайомилася з рідною мовою, літературою й історією вже в середніх школах та університетах у Львові й Чернівцях, де вже були тоді українознавчі катедри.

Курси відбувалися під фірмою недавно заснованого М. Грушевським „Товариства прихильників української літератури, науки і штуки" (себто мистецтва), яке було дублетом до „Українсько-Руської Видавничої Спілки", заснованої 1898 р. у столітні роковини нової української літератури.

Згадане Товариство заснував передбачливий Михайло Сергійович на той випадок, якби його позиція у „Видавничій Спілці" захиталася через внутрішню опозицію, що тоді вже наклювувалася.

М. Грушевський, Ів. Франко й Вол. Гнатюк, що тоді стояли на чолі НТШ і Видавничої Спілки, творили Комітет Курсів. Вони втрійку накреслили програму курсів та намітили викладачів. Матеріяльні засоби для урухомлення курсів дав відомий український меценат Євген Чикаленко, про життя й діяльність якого могли читачі довідатися з моїх фейлетонів у „Свободі" (1954 р. чч. 229-233). Курси заплановано на червень 1904 р. і про це завчасу повідомлено студентську молодь через її громади.

Крім М. Грушевського й галицьких учених, мали взяти участь у викладах і деякі наддніпрянські, передовсім А. Кримський та М. Сумцов. Але вони відмовилися. Кримський звичайно проводив літо на наукових відрядженнях у Малій Азії, де вивчав східню історію й мови та знайомився з сучасним життям арабів і турків. Сумцов певне побоявся обвинувачень у мазепинстві і тому не згодився.

В дійсності курси відбувалися в липні: намічений початково реченець перенесено з червня на липень (нового стилю), щоб дати змогу взяти в них участь студентам вищих російських шкіл, які в червні звичайно здавали різні переходові іспити в своїх закладах.

Я студіював тоді в Москві на університеті й очевидно був у курсі справ згаданих викладів, як голова української студентської громади. З нашої громади рішили їхати до Львова я й мій приятель, що вчився в Строґонівській Школі Прикладного Мистецтва в Москві, Михайло Деркач (перебуває тепер у Лос Анджелес). Інші громадяни не могли поїхати головно з матеріяльних причин — не один чи не одна з них саме на літніх феріях могли підробити собі трохи грошей на майбутній шкільний рік.

Я списався з своїм приятелем: Дмитром Дорошенком, що студіював на петербурзькім університеті, й ми домовилися з'їхатися в Києві, щоб звідти разом їхати до Львова.

Дістати закордонний пашпорт було тоді зовсім неважко, але, це, очевидно було зв'язане з деякими клопотами.

Я, як студент університету, мусів здати в канцелярії ректорату свою університетську леґітимацію й дістати відпускне свідоцтво для предложення в канцелярії градоначальника — так звалися державні адміністратори більших міст імперії (на Україні градоначальники були в Києві й Одесі, а по інших містах так звані поліцмейстери).

На підставі відпускного свідоцтва з університету пашпортовий відділ градоначальства видавав закордонний пашпорт. По повороті з закордону треба було пашпорт звернути градоначальникові й тоді діставалося назад університетське свідоцтво, без звороту якого ректоратові, не можна було стати знову студентом. Я це згадую вмисне, бо воно придасться в дальшій частині моїх спогадів.

З Києва ми виїхали в меншому, ніж сподівалися, числі, бо деякі товариші, що заповіли були свою участь, в останній хвилині зрезиґнували, здебільшого з згаданих вище зарібкових причин. Було нас усього п'ятеро: крім мене, М. Деркача й Дмитра Дорошенка, що був, як і я, слухачем історично-філологічного факультету, ще двоє петербуржан — студент політехніки Дмитро Розов, з родини відомого київського книгаря, та приятелька Дмитра Івановича Маруся Дверницька, студентка вищих жіночих курсів, себто університету для жінок, бо до університетів та інших високих учбових закладів жінок тоді не приймали.

Очевидно, ми їхали в радісному піднесенні, тішучися, що вибралися до Галичини, нашого національного П'ємонту.

Враження від Галичини і Львова

Виїхавши з Києва надвечір, уранці були вже на кордоні в Радивилові.

Пашпортові формальності тривали недовго й ми незабаром рушили далі, вже галицькою землею. В дорозі все тоді займало нашу увагу — й вузькі австрійські вагони, які видавалися мініятюрними супроти широкоторових російських, і на яких не можна було розлягтися, як у нас, і українські (нібито) написи в вагонах, що вражали нас своєю мовою: „вихиляє ся з возу строго забороняє ся" й тому подібні, властиво польські написи українською фонетикою, й чемність обслуги, й чистота в вагонах та на стації.

Їдучи, ми не відривалися від вікон вагону, щоб надивитися на рідну, а не знану нам галицьку землю. І страшенно були вражені вузенькими смугами селянських нив, званими, як ми довідалися на місці, „загонами" (у нас, на Наддніпрянщині так називалися загороди, повітки, куди заганялося на ніч товар, тобто рогату худобу). Але ці смужки були дбайливо оброблені, добре угноєні обірником і штучним добривом, що було рідкістю у нас. Було багато конюшини, якої наші селяни тоді ще не сіяли, тільки пани.

При цім огляданні товаришеві Деркачеві сталася пригода: коли він надто висунувся у вікно, вітер здмухнув йому з голови новісінький бриль, який полетів геть полями. Це була, очевидно, викупна жертва для заздрих богів, що стерегли границі. Та ми всі, не виключаючи й потерпілого власника, щиро реготалися з цієї пригоди.

День видався гарний, соняшний, ми були молоді й безжурні, тож їхалося нам весело, але все ж ми нетерпляче ждали кінця своєї подорожі, щоб скоріше побачити столицю Галицької Волости.

Але вона нас спочатку розчарувала. Після Києва Львів видався малим провінціяльним містом. В значній мірі тому, що ми висіли на Підзамчу, що було ближче до Наукового Товариства ім. Шевченка, яке містилося при вулиці Чарнецького і в канцелярії якого ми мали зголоситися.

(Продовження буде).

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Микола Осташ'як

ОХОРОННЕ ЩЕПЛЕННЯ ПРОТИ ПОЛІО

II.

В попередній частині цієї статті була згадка, про те, що розв'язку проблеми охоронного щеплення проти полю утруднювало, між іншим, і те, що субстанція мозкова не надається для виготовлення вакцини проти полю, а іншого джерела вірусів для продукції вакцини наука не знала.

В 1949 р. д-р Ендерс зробив відкриття, яке можна назвати одним з найбільших в історії дослідів недуги полю, а саме цей дослідник ствердив, що вірус полю, крім нервової тканини, атакує також і інші тканини організму. Це відкриття поклало наукові підстави для продукції вакцини, яку сьогодні стосують для масового охоронного щеплення проти полю.

Д-р Солк у своїх тканинних культурах, які переводив для продукції вірусів полю, замість нервових тканин застосував з добрими успіхом тканини нирок мавп. Таким чином при сьогоднішній продукції вакцини проти полю вилучено мозкову субстанцію. Вакцину цю продукують сьогодні в великих розмірах методою тканинних культур. Про ці тканинні культури ми згадували в статті п. н.: „Поліо — дитячий параліч" („Свобода", ч. 82, 30. квітня 1955 р.) — тому описувати ту методу тут не будемо; пригадаємо тільки, що цю тканинну культуру вірусів переводиться поза організмом в пробівках, чи в більших посудах в той спосіб, що фрагменти тканин нирок мавп вкладається до пробірок з віджививним плином, який складається з фізіологічного розчину солі, амінокислот, вітамінів, карбогідратів, кінської сироватки, коротко кажучи, є там все, що може піддержати життя клітини.

Як по певнім часі інкубації ці частини тканини виявлять свою життєву силу, тобто її клітини розмножуються і тим самим розміри частин тканини побільшуються, тоді впускають до цієї культури вірусів полю, де вони, використовуючи живі клітини тканини, живуть і розмножуються. Після кількаденної інкубації цю культуру фільтрується для очищення її від решток зруйнованих вірусами тканин. Віруси проходять через фільтр разом з віджививним плином. Після цього вірусів інактивують (вбивають) формальдегідом. Вакцину д-ра Солка інактивують в той спосіб, що на 4 літри вакцини дають один куб. см. формальдегиду. Ця кількість є достатньою, щоб віруси у вакцині протягом 3-5 днів згинули.

Після двох тижнів переводять перевірку вакцини. — Найперше перевіряють її, чи не є вона заражена якимись бацилями, наприклад бацилею туберкульози. Врешті перевіряють у вакцині активність самого віруса полю. Цю перевірку переводять в двох напрямах. Найперше відбувається перевірка в тому напрямі, щоб переконатися, чи вакцина є безпечною, тобто чи всі віруся є вбиті.

Як провірка викаже, що вірус полю не виказує жадних проявів життя, тоді перевіряють вакцину щодо її ефектовности, тобто чи вона спроможна дати організмові відпорність такого ступеня, що міг би охоронити його перед недугою полю. В тій цілі щеплять мавпи вакциною в тих самих дозах, що й людей. По відповідному часі беруть від тих тварин кров і з неї відсепаровану сироватку досліджують, чи має вона достатню кількість протитілець проти полю. Роблять це при помочі т. зв. невтралізаційного тесту, який полягає в тому, що цю сироватку змішують з живими вірусами полю і цею сумішю нащеплюють тканини культури та мавпи. Як ця сироватка зневтралізувала активність вірусів так, що вони не спричинили ані дегенерації клітин тканин в культурі, ані не викликали недуги полю у тварини, тоді вакцину уважають придатньою для охоронного щеплення. Як відомо, є три типи вірусів полю, отже в той сам спосіб продукують всі три типи вакцини, які після перевірки змішують разом в одну вакцину проти полю та після того її запечатують в ампулках по одному куб. см.

Так випродукована і перевірена вакцина повинна бути безпечна і ефектовна в іммунізації проти полю. Із звіту, що його проголошено 12 квітня ц. р. про наслідки минулорічного щеплення проти полю, виходить, що вакцина випродукована згаданими методами була безпечна та 80-90% була ефектовною в імунізуванні.

Цього року, на жаль, бували випадки захворінь на полю дітей, що були нащеплені проти цієї недуги. Друга перевірка виявила, що вакцина, випродукувана одною фірмою, не була відповідно зінактивована, бо в ній викрито живого віруса полю. — Щоб цю небезпеку виключити, доручено продуцентам вакцини впровадити зміни в її продукції. Ці зміни мають спиратися на науковому досвіді, що його набуто в часі масової продукції вакцини, а головно під час процедури її інактивування. Не відповідно зінактивована вакцина може бути непридатньою для охоронного щеплення з двох причин. Поперше може вона бути цілком неактивною, тобто впорснення до організму не спричинюватиме там постання протитілець проти полю, а подруге вона може мати в собі живого віруса полю і тим самим бути небезпечною для організму.

Недавно д-р Солк заявив, що одна інєкція його вакцини створює імунітет проти полю, що триває протягом шістьох місяців, а три таких інєкції може створити іммунітет — що на його думку, може тривати роками. Така ефектовність іммунітету проти полю надавала б його вакцині досить великого значення, бо стала би вона поважним фактором в боротьбі проти полю. Такий імунітет був би досить сильною бар'єрою, що гамувала б поширення епідемії цієї недуги.

Успішне охоронне щеплення проти віспи спирається на науковій підставі, що її покладено в Англії ще в р 1796. В тому саме часі д-р Едвард Дженнер ужив, висловлюючись по сучасному, живого віруса вакциня (Vaccinia) — збудника лагідної недуги — телячої віспи для охоронного щеплення проти грізної недуги віспи варіоля (variola), що в тих часах часто виступала епідемічно з досить високим відсотком смертности. Наслідки того щеплення були такі задовільні, що віруса вакциня уживається з добрим успіхом сьогодні всюди для охоронного щеплення проти віспи.

Новіщі досліди вказують на можливість походження віруса вакциня від віруса варіоля. Цей перехід одного типу віруса в другий міг статися в наслідок зміни господаря, на якому той вірус паразитує. Вірус варіоля перещеплений з людини на тварину ніколи не викликує недуги у своїй типовій формі, а після цілої серії перещеплень (пасажів) на тваринах прибирає форму вакцини до того ступеня, що перещеплений на людину, вже не проявляється як типовий вірус варіоля. Ці наукові дані стали поштовхом для сьогоднішніх дослідів в тому напрямі, щоб і віруса полю перетворити в таку форму, щоб він впроваджений до організму створював в ньому імунітет значно більше ефектовний, чим його створює мертвий вірус, а при цьому не викликував недуги паралітичного полю.

Незалежно від праць д-ра Солка та його співпрацівників в різних ляболаторіях ведуться досліди в тому ж саме напрямі, при чому уживається різних засобів, як ультрафіолетні промені, різні комбінації хемічних сполук, а між іншими роблять спроби годувати віруса полю на роблення серії перещеплень його на курячих ембріонах, щоб в той спосіб послабити його вірулентність так, щоб він став добрим матеріялом для продукції вакцини проти полю. Можливо в природі існує такий вірус, якого відношення до полю є таке як вакциня до варіоля, але досі, його не відкрито.

Коли вдалося б одержати різними лябораторними засобами такого бажаного аберативного віруса полю або його відкрити, тоді превентивна медицина дістала б дуже сильну зброю — вакцину для боротьби проти полю — дитячого паралічу.

ДЕЙВІ КРОКЕТ — ЛЕҐЕНДАРНИЙ ГЕРОЙ

Майже кожний малий хлопець в Америці тепер знає про нового героя старої леґенди. Всі вони співають пісні про нього, навіть не вміючи добре вимовляти слова. Всі оповідають, як Дейві Крокет убив ведмедя, маючи всього три роки. Серія телевізійних програм, кінокартини, платівки спричинились до швидкого поширення леґенди і популяризації тепер, хоч в історичних книжках вже понад сто років тому описані його пригоди і мандрівки.

Є щось типово американське в історії цього мисливця, вбраного в енотову шапку з довгим хвостом, американського піонера, який воював з індіянами, а пізніше обороняв їх, коли став конґресменом. Історія „Дейві Крокета" захоплює однаково і дітей і старших. Життя його було цікаве, мова кольоритна, а спритність та вчинки надзвичайні.

Він був син ірляндського іміґранта в стейті Теннессі. — Народився 17 серпня 1786 року. Прославився як надзвичайний стрілець із своєї рушниці „Бетсі" із довгою цівкою та як знаменитий оповідач різних історій.

Дейві Крокет одружився з ясноволосою та блакитноокою дівчиною Поллі Фіндлей і з нею та з двома синами посувався на захід. Прославився геройськими вчинками під час війни під командою Ендрю Джексона, був втягнений до праці в леґіслятурі стейту Теннессі, а потім був обраний до Конґресу, де виявив таку саму живу і активну діяльність, яку виявляв під час свого фронтового, багатого на пригоди життя.

Протягом своїх двох перших каденцій у Конґресі він не тільки завжди стояв по боці справедливої справи, а й розважав іноді Конґрес своїми часом дошкульними жартами. Одного разу він розповів на засіданні Конґресу, що його батько міг покласти на обидві лопатки будьякого в стейті Кентокі, а він сам міг покласти батька, що він має найгарнішу в світі сестру, — найбаскішого коня, найметкішу рушницю та найогиднішого пса в цілій околиці. До того він додав, що раз конґресмени купують лімонаду, записуючи витрати в рубрику витрат на папір, то чи не можна купувати горілку, записуючи це, як видатки на опалення.

Але не за жарти історія зберегла в пам'яті Дейві Крокета. Його завзятість і сміливість, виявлена під час небезпечного посування на захід, дорівнювала його завзятості в моральній твердоті в Конґресі. Боровся він там із людськоюхтивістю та упередженням, коли проводили т. зв. „Закон про Індіян". Білі люди загарбали землі, що за правом належали індіянським племенам, на що були підписані спеціяльні угоди. Це були найродючіші землі, а подекуди на них було знайдено золото, а тепер законних власників цих земель запропоновано переселити на нову територію за рікою Міссісіпі.

„Я не хочу репрезентувати моїх співгромадян, якщо я маю діяти проти мого сумління" — сказав він у своїй промові. „Угода є найвищий закон краю. А тепер тут є люди, які хочуть жонґлювати правами індіян для своєї користи. Так не можна робити! Це несправедливо!"

Змагався він також за права переселенців у їх боротьбі з спекулянтами, яким до деякої міри потурала адміністрація президента Джексона. Обидві ці справи Дейві Крокет програв. Програв він і на виборах 1830 року і тільки в 1832 був обраний знову, але знову програв два роки пізніше. Після того він брав участь у боротьбі Тексасу за незалежність від Мексико і помер, обороняючи форт Аламо 6 березня 1836 року.

Біля сорока „Альманахів Крокета" було опубліковано між 1835 і 1850 рр., присвячених цьому героєві американської мітології. В усіх них описано Дейві Крокета, як добродушного, дотепного, веселого, чесного і справедливого, справжнього народного героя.

Загальна Рада

З ЖИТТЯ ҐРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Сумівський театр, з Дітройту

В днях 6 і 7 травня ц.р., в просторій залі Лінколн Гай Скул, гостювала симпатична сумівська театральна група „Нова Сцена", з Дітройту.

Слово „симпатична" — обношене, здевальвоване — тому те, що цим словом хочемо висказати, треба описати. Отже: підписаний спостерігав гостей 2 дні й майже два вечорі... Спостерегав акторів — протагоністів і сірих статистів; спостерегав їх у чотири очі й крізь щілину лаштунків (коли вони не знали, що їх спостерегають). І, за ввесь цей час, „у всіх положеннях і відношеннях" — я бачив у них тільки життєрадісну усмішку, тільки діловий поспіх, тільки щасливу журбу за успіх спільного діла. Ніякого „театру в театрі", в роді „сьогодні виступаю останній раз"... — тепер ясно, що я хочу сказати словом „симпатична"?...

∴

І ще один прикметник групи: ...мамутна! и не рахував, скільки їх усіх було, але те, що за два дні бачилося на сцені й за сценою, в оркестральній наві й деінде, — доходило напевно до 50-60 люда. А це ж — фінансовий заріз!... Хай половина, дві третини — свої власні, сумівські сили, що працюють безкоштовно, з ідеї — то видатки все ж горендальні... Адже сама 10-членна оркестра, за два дні (а ще за суботу й неділю!) — коштувала близько пів тисячки, заля — $200... А де інші видатки? (Недільна „Катерина" йшла майже виключно зиченими професійними силами б. театр. групи бл. п. Богдана П'юрка...). Можна в заклад з'їсти цей допис, що сума видатків не далека була до півтори тисячки долярів(!!). Що, якби так публіка „не дописала" (а вона, в Клівленді, любить „не дописувати", навіть тоді, коли на прощання з нею, сценою і з цим світом приїздить — уже майже з другого світу — сам Блавацький!...)?

В суботу, на „Ночі під Івана Купала", пахло великим дефіцитом. На щастя, в неділю Клівленд отямився, що він теж якась метрополія — заля була майже заповнена. Але чи й так гості не виїхали з „одним синім оком"?.. На майбутнє — хоч як воно халтурно такі поради давати! — все ж, варто б підстригти — зредукувати видатки: хай коштом гуртів на сцені, оркестрального складу (група П'юрка „Наталку" в супроводі одного фортепіяну ставила) — чи добору п'єси (в двох п'єсах Блавацького, перед трьома роками, ні разу більше пів-тузина людей не виступало).

∴

Про саму виставу, чи вистави, не говоритиму багато — бо 1. Ваш слуга з богинею театру — Мельпоменою ніколи на „ти" не знався, а 2. Про технічну сторінку виконання обидвох п'єс уже писали фахові сили. Що, навіть лаік, міг бачити й чути — це щирі брава захвату у глядачів і квіти подяки для головних дієвих лиць. З розмов із глядачами виходило, що була це вдячність за принесене рідне євшан-зілля і для старших, які це бачили-знали) і, головно, для молоді (яка або цього не бачила ніколи, або призабула).

∴

Гастроль „Нової Сцени" приніс декілька милих побачень з давніми знайомими, як Наталя Носенко (що виявила зокрема добру голосову й акторську форму), Вероніка Максимович, Погорілий, Попов, Садовий — і з одним ще давнішим (30 рр) — оперним диригентом, Богданом Сарамаґою.

Все разом створювало атмосферу родинного тепла й „зустрічі споминів" з давніх і недавніх, добрих і поганих часів — від нашої „Трої" починаючи а на дітройтсько-клівлендському „Римі" кінчаючи.

оНо

Балтімор, Мд.

Річні Збори Відділу УККА

В залі Українського Народного Дому при вул. О'Доннел в Балтімор відбулися в неділю, 5-го червня 1955, шості з черги Річні Загальні Збори балтіморського Відділу УККА, що тривали чотири години та були виповнені звідомленнями уступаючої Управи Відділу, дискусією, вибором нової Екзекутиви Відділу та різними внесками.

Балтіморський Відділ УККА у своїй минулорічній діяльності здобув декілька гарних успіхів. За його спонукою та організацією українська танцювальна група 29-го серпня 1954 р. брала участь в Дні Всіх Національностей в балтіморському Ґвин Оук Парку, де виступало 36 національних груп та 23 чужі держави через свої культурні місії, і де українські танцюристи здобули першу нагороду в ділянці танкового мистецтва. В тому ж Дні Всіх Національностей українська група пописувалася теж успішно виставкою українського народного мистецтва, а українські пані — українським кулінарним мистецтвом.

В днях 22-24-го жовтня 1954 р. в Балтіморі відбулася перша цього роду Виставка Об'єднаних Націй, в якій взяло участь 60 місцевих американських організацій суспільного, релігійного та виховного характеру. Місцевий Відділ УККА домігся того, що до його диспозиції віддано цілу кімнату в приміщенні Виставки і він міг улаштувади в ній направду цікавий і дуже живий український відділ з різними українськими мистецькими експонатами, що притягали собою увагу численних відвідувачів Виставки та були приводом до інформацій про Україну.

Телевізійний виступ української групи в балтіморському Політехнічному Інституті в дні 20-го травня 1955 р. треба зарахувати також до успіхів балтіморського Відділу УККА в його останньому діловому році.

Не повелося Відділові в минулому році зі збіркою Українського Народного Фонду, яка була далеко менша, ніж попередніми роками. Зате треба вважати за глибоко-позитивний, громадський крок Відділу те, що він під впливом доповіді д-ра А. Фіголя 20-го листопада 1954 в Балтімор рішив тривало допомагати грішми Науковому Т-ву ім. Шевченка в Сарсель у Франції і свою постанову вже від кількох місяців реалізує.

У шостому Конґресі УККА в Ню Йорку брала участь численна делеґація українських балтіморських організацій, заступлених в місцевому Відділі УККА, а перед Шостим Конґресом балтіморський Відділ уладив окреме віче, присвячене справам УККА, яке відбулося 24-го квітня 1955.

Під моральною опікою балтіморського Відділу УККА були в діловому році дві Українські Доповнюючі Школи, одна в Балтімор, друга в Аннаполіс, що разом навчали около 50 дітей української грамоти та українознавства. Обидві школи самостійно та успішно вив'язувались з фінансових труднощів.

Академія з приводу 22-го січня та концертний виступ нашого відомого співака Мих. Мінського в Балтіморі, уладжені заходами місцевого Відділу УКК, та декілька інших розвагових імпрез збільшують актив місцевого Відділу УККА в балянсі його праці в останньому діловому році.

Уступаюча Екзекутива балтіморського Відділу УККА отримала від Загальних Зборів абсолюторію.

Нововибрану Екзекутиву очолив — д-р Омелян Дерій. До нової Екзекутиви Відділу вибрані Загальними Зборами: Вол. Романовський (заступник голови), Богдан Мельник й Остап Стельмах (секретарі), проф. Борис Зелинський (касієр), Василь Татчин і Мих. Сеньків (культурно-освітні референти), Лев Подоляк (організаційний референт), Микола Турик (господарський референт (д-р Ярослав Шав'як (інформаційно-пресовий референт), Анна Ящукова (жіноча референтка), Роман Патковський (економічний референт).

Почесним головою балтіморського Відділу УККА Збори вибрали п. Теодора Чорнія, дотеперішнього голову цього Відділу.

До Контрольної Комісії вибрані: Вол. Чорнодольський, Іван Тригубенко, Мих. Вацлавів. До Громадського Суду: Павло Калиновський, Роман Вільчак, Данило Пісецький.

Зборами, в яких взяло участь понад 30 осіб, проводив Петро Войтович, секретарював Богдан Мельник. У Президії Зборів були теж Вол. Романовський та Борис Зелинський.

Ярослав Ш-к

Хроніка українського життя

В Бразилії

Згоріла українська церква в Ірасимі

В Ірасимі в Бразилії згорів манастир оо. Василіян та українсько-католицька церква. В манастирі була цінна бібліотека, яку знищила пожежа. Ця пожежа трапилася вночі на 1-го травня, тому догадуються, що її спричинником був комуніст.

В Канаді

Гураґан наробив шкоди українцям в містечку Вайті

19 червня в неділю сильний гураґан віяв в містечку Вайті в провінції Манітобі і спричинив багато шкід українцям, які творять більшість населення цієї місцевости. Між іншим знищена і українська греко-православна церква. Поранених осіб нараховано коло 30. Згоріло кілька мешканевих домів і крамниць. Дім Н. Стрембіцького буревій підніс вгору і пересунув на 40 стіп з його підвалин разом із 10 жителями, які були в ньому.

Відзначені українці в Монтреальському університеті

Деякі українці, які цього року закінчили Мекгільський університет в Монтреалі, дістали крім дипломів ще й окремі відзначення. І так — Зенон Колісник дістав диплом інженера-механіка, а крім того, університетську нагороду і відзначення свого факультету та медалю Британської Спілки Інженерів. Христя Паліїв, дочка Дмитра Палієва, разом з університетським дипломом отримала відзначення першої кляси з економічних і політичних наук і відзначення другої кляси з англійської і німецької мов та нагороду швайцарського уряду за німецьку мову. Крім того, слід згадати Івана Хомина, родом із провінції Саскачеван, і Володимира Коваля, які отримали дипломи доктора зубної хірургії. Пані Галина Рудницька на медичному факультеті здобула диплом з анестезії.

● У двоповерховому будинку совєтського посольства в Женеві, де під час конференції „чотирьох найбільших" має мешкати совєтський прем'р Булґанін, вибухла з невідомої причини на горищі пожежа. Цвайцарська пожежна сторожа швидко погасила її.

ПРИКЛАДНА ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ

(З нагоди VI Збору Українських Ветеринарних Лікарів у ЗДА, 28-29 травня 1955 р.)

Побуваючи в характері гостя на річному зібранню Українських Ветеринарних Лікарів в Шикаґо, приємно було обсервувати, як невелика числом організація може бути прикладом для інших професій і правильним розумінням ваги і завдань свого станового об'єднання — дружнього співжиття, самодопомоги й ідейної служби Батьківщині.

6 років існує Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів з осідком в Шикаґо. Об'єднує воно 124 членів, з яких 84 працює в ЗДА, 15 в Канаді, 5 в Німеччині, 2 в Англії, 3 в Австралії, втримують контакт з Об'єднанням Самітника з Данії, Юґославії, Арґентини, Чіле, Тунісу і Венесуелі.

Більшість членів, це побратими з бувшої, славної львівської „Ватри", зрештою вони вихованці високих шкіл Харкова, Києва, німецьких, чеських і ін.

Від початку переселення вони втримують між собою дружній контакт за допомогою скромного, але цікавого „Інформативного Листка" (ред. д-р Р. Барановський), інформуючи себе про умовини й можливості праці на місцях, про досвіди з фахової практики, про наукові новини свойого фаху, плекають пістизм до українських традицій свойого стану.

З Об'єднанням в контакті є їх старші патрони, заслужені представники професії і науки: Професори: І. Розгін, М. Корсунський, В'стухів, Григоренко, Шумовський, Крашенників і ін.

Проф. І. Розгін вшанував своєю приявністю зібрання та прочитав цікаву доповідь, даючи в ній цінний перегляд історії, сучасности „Організації ветеринарної служби в Україні" й для дискусії накреслив, хай і теоретично напрямні її реорганізації так, як вимагали б майбутні потреби українського народного господарства, здоров'я українських сіл і міст. Це був направду цінний приклад напрямних служби Батьківщині і шкода, що не було на зібранню представників інших призвань, щоб його почули.

На влаштованій виставці з нагоди зібрання були виготовлені проф. Розгоном цікаві діяграми до доповіді, розвішені рідкі світлини - пам'ятки українських піонерів ветеринарної і взагалі біологічних наук: проф. Репрьова з групою співробітників Наук. - Дослідчого Інституту в Харкові, А. Іванова, І. Мечникова, П. О. Кучеренка, І. Міщенка, О. Олеся - Кандиби, В. Королева - Старого, полковника ветеринарної служби УНР М. Пекарського, Світлини з життя УТГІ, Студ. Т-ва „Ватра" у Львові, пам'ятки Ветеринарного Т-ва в Києві, З'їзду Українських Вактеріологів в Києві. Приємно було оглядати збережені рідкі, цінні фахово - наукові видання УАН, УТГІ (між ними й видання в мин. році збірки поезій „Айстри", в пошану сл. п. свойого колеґи О. Олеся).

Важливу працю почало Об'єднання друком в „Інформативному Листку" українсько - латинської ветеринарної термінології.

На руки Президії збору — почесних сеньйорів: проф. Розгона, д-рів Вазара з Канади, Дуткевича, і ділової: д-рів Чехута, Наумика і Свищука, — наспіли привіти від товаришів з цілого світу, вітав збори представник НТШ.

Першим головою Т-ва в новому світі був д-р Р. Барановський, опісля 4 роки рухливий ентузіяст Об'єднання д-р В. Помірко. Нову Управу очолив д-р Федір Ткачук.

Об'єднання втримує діловий зв'язок з Американською Ветеринарною Асоціяцією і за її посередництвом виєднало визнання дипломів високих шкіл, які не були досі апробовані в ЗДА, між ними й оце свіже визнання дипломів Ветеринарної Академії у Львові, в процесі старань дипломи УТГІ, Липська, Брна і ін.

Вдячною справою Об'єднання було б взяти в опіку Студентську молодь, яка зближена студіями до його фахово - станових завдань і наукових зацікавлень. В таких організаціях найбільша надія на допомогу гідної репрезентації нашої культури, самодопомоги вільній українській науці поза межами РідногоУраю.

Щасти, Боже, такій прикладній позитивній праці, скромній та цінній громадській службі, що з пістизму до традицій, практично - дружньої самодопомоги в сучасних своїх потребах, поєднує ідейну відповідальність за, хоч захмарену, майбутність.

І. В.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 149. 2-га Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляється, що від дня 24 червня до половини вересня триватиме перерва в п'ятницевих імпрезах Клюбу, але кожної п'ятниці горішні залі та буфет будуть відчинені, щоб члени Клюбу та симпатики його мали змогу зустрінутись в приємній клюбовій атмосфері. Під час літніх місяців залі Клюбу віднаймаються на різні імпрези по знижені ціні.

ПОДЯКА

Цією дорогою висловлю сердечну подяку

П. Докторові ВОЛОДИМИРОВІ ГУКОВІ

(90 Lenox St., Newark, N. J.)

за те, що він своєю фаховою участю в переведенні складної операції мому таткові проф. Миколі Величківському і в дальнішому своїм сумлінним і безкоштовним лікуванням після операції причинився до врятування життя хворого. Щиро дякую!

Ірина Карпенко (Величківська).

Микола Понеділок

І ТАКЕ БУВАЄ...

Немає нічого гіршого, як мати злих сусідів. Тоді тобі не життя, — а суцільна мука. Місіс Варвара ще як переходила на нову адресу, ще як оглянула жінок, що будуть на тому самому поверсі з нею мешкати, — то аж за голову взялася. Такі у всіх обличчя немилі, такі очі колючі, а уста сціплені, що просто не сказати.

Не встигла вона сяк-так влаштуватися, як почалися скандали. Одна сусідка зустріла її в коридорі, перегородила дорогу і давай фільтрувати:

— Ви, каже, місіс Варваро, не грюкайте так дверима, а то у мене посуд трясеться. Та і ходіть по коридорі як жінка, а то ви мчитеся як трансокеанський експрес.

А інша прочинила двері, — просунула в щілину розкуйовжену голову та і собі допікає:

— І, каже, радіо хай у вас не пиляє цілу нічку. Жінка, дивись, ніби й освічена, на капелюсі соловейка з квіткою тримає, а музику слухає дикунську.

Коли це з протилежного кутка третя виринає і собі мокрим рядном накриває.

— Місіс Варваро, попереджаю, щоб ви більше крізь вікна ковдри та простирала не вибивали. Кожного разу, як витріпуєте, від пороху димова завіса простилається. — Несіть десь до парку або на футбольне поле — і витріпуйте хоч двадцять чотири години.

Місіс Варвара запитала, — стримуючи гнів: „Це все?" — і як вони підтвердили, випалила скоромовкою:

— Це моє помешкання, і я в ньому роблю, що мені бажано!

— То в ньому довго не поживете, — спокійно, але з притиском відповіла одна сусідка і зачинила двері. За нею, мов по команді, інші теж зникли в своїх кімнатах.

— А це що за погрози, — думала собі місіс Варвара. — „Довго не поживете"... Он як! Задумують мене звідси вижити. Оце втрапила у самісіньке кубло гадюче.

Не встигла вона про сварку з сусідками забути, як наслідки її стали збуватися.

Вранці хтось задзвонив знадвору, місіс поспішила відкривати, в надії зустріти поштаря чи якогось продавця, що розносить крам по кімнатах.

— Добрий ранок пані!

— Добррр.... здоров'я, але місіс Варвара заїкнулася, втопивши очі в незнайомого, який в руках не мав ані торби з крамом ані листів...

— Чому ви такі збентежені?! Зайдімо до хати, — може й зладнаємо справу. Я маю велике бажання...

Місіс Варвара ввела незнайомого до середини і той передусім став озирати кімнати та щупати меблі.

— Ну та у вас, правду кажучи, нічого путнього в хаті я не бачу.

— Як ви смієте так говорити, пане!

— Заспокійтеся, тут можна все і без крику та примусу зробити, — кинув він і став трясти ліжком.

— А ліжко таки препаскудне. Не уявляю, як на ньому можна спати. Його давно б треба було на смітник винести.

Місіс Варвара від люті задихалась. Вона в оціпенінні спостерігала, як незнайомий вмостився на ліжко і став гецати на ньому, провіряючи міцність пружини. Враз щось затріщало, дріт свиснув, вибився наверх, а незнайомий провалився під ліжко, тягнучи за собою ковдру, подушки та простирала.

Місіс Варвара заніміла. Аж так верескнула, а слова таки не сказала. Незнайомий став викарабкуватися з поломаного ліжка.

— Теж мені меблі! Дрантя, а ви за нього чотириста долярів правите. Ще й руку скалічив через таку трухлявину.

Місіс Варвару нарешті попустило і вона здобулася на мову:

— Які чотириста долярів? Чому ви сюди прийшли і наробили шкоди?

— Та ви ж, чей же, продасте помешкання з меблями чи лише бавитеся? Ваші сусідки мене нарадили. Але щоб за таке сміття правити такі гроші, — то справді злочин.

Місіс Варвара в сльозах випихала непрошеного покупця — і лише відчинила для нього двері, як побачила, що в коридорі вишикувалося ще з десяток людей.

— Ви пані Варвара?

Місіс подалася до стіни.

— Так.

— Дозвольте оглянути ваше помешкання.

Місіс хвильку дивилася на них спокійно, — потім як верескне: „Забирайтесь звідси під тринадцять вітрів" — і вскочила в кімнату.

Тиждень після цього пройшов більш-менш спокійно, коли не рахувати декількох сварок місіс з чоловіком, з молочарем та з двома-трьома крамарями. Ліжко прийшлося справді викинути на смітник, бо воно було вщент поржавлене і на ремонт не надавалося, замість нього куплено щось на зразок пухкої дошки, яка розсувалася і на софу та ліжко перевerталася. Місіс прибила на дверях велику об'яву, яка голосила:

„Помешкання не продається. Негідниці, ті, які вас інформують".

Мабуть частинно об'ява, частинно голос місіс Варвари, що кожного ранку в коридорі переклинав сусідок, цілюче подіяв, бо потік людей за оглядинами припинився. В місіс Варвари вже став стиратися з пам'яти випадок з помешканям, як нагрянув інший. Почалося знову з того таємничого дзвінка знадвору. Але місіс тепер поклялася вжі нікого не впускати до хати. Все полагоджує перед порогом, чи подобається це кому чи ні — це їхня справа.

— Відчиняє, — на порозі два цілком пристойні чоловіки. Їхні обличчя були настільки джентельменські, а одягнені вони були так стилево і вишукано, що лаяти їм неможливо. Місіс Варвара, опустивши очі, з усмішкою, з якої пробивалася львина доза кокетства, сказала їм, пухким пальцем вказуючи на об'яву:

— Непорозуміння, панове. Я помешкання не продаю.

— Та нам не потрібне помешкання. Ми зацікавлені якраз вами. Місіс ще більше зашарілася. Відіслати їх геть було б безсердечністю. Їхній бездоганний вигляд вказував, що це люди з порядного середовища — і погуторити з ними немає жадного гріха, ні тим більше небезпеки. Після ознайомлення виявилося, що раніше обох навіть бачила місіс Варвара, — вони працювали в овочевій крамниці, де часто вона робила закупи. Місіс зараз же їх запросила до кави... Але тільки но вона стала поратися біля шафи, вчула розмову:

— Та хіба їй, — каже один, — тридцять років. Клянуся, що вона має шістдесять з гаком.

— А хіба завжди при одруженні роки грають велику ролю. Часто гроші прикривають і роки і погане обличчя.

Місіс Варвара з шклянкою так і застигла біля шафи. „Як вони сміють рахувати її роки. Ну лише подумати, з вигляду аристократи, а всередині чистісіньке хуліганство". Вона різко обернулася, щоб обох попросити з кімнати, як один звертається люб'язно:

— Ви давно овдовіли, — пані?

— Як ви це розумісте — „овдовіла"?

— Та як пані. Чоловік вмер або застрілився. От вам і вдовиця.

Місіс Варвара впустила шклянку і та розлетілася по підлозі.

— Але я не вдова, панове. Я маю чоловіка.

Джентельмени переглянулися.

— О, масте. То, певно, ви плянусте скоро овдовіти.

Місіс Варвара затупала ногами, підшукуючи найразючіші вислови.

— Поспішіть вийти, бо я за себе не можу ручитися... Женихи найшлися!

— Та що з вами? Дасте в газету оголошення, а потім в істерику кидаєтеся.

Місіс Варвара вчепилася до кинутого часопису, де червоним олівцем обведені слова: „Вдова, цілком можливого вигляду, понад тридцять років, шукає друга життя з ціллю подружжя. Має гарне помешкання та п'ять тисяч долярів. Деталі при оглядинах. Адреса: Місіс Варвара, двадцять Ленксінгтон Аве., Ню Йорк.".

Наступний день для місіс Варвари був правдивим пеклом. Приходив для знайомства інвалід, два шевці, квітяр, а з стейту Огайо прилетів фармер, бо розраховував за п'ять тисяч долярів накупити худоби і розбудувати фарму... Вночі, десь о третій годині, був телефонний дзвінок, просили вдову Варвару взяти гроші і вийти до парку на матримоніяльні переговори.

Так женихи кружляли щось з два тижні — потім — втишилися. Днів три дзвінки від телефону і від поштової скриньки спочивали. Як знов знадвору — дддрррр. Місіс на допомогу словам дістала з комірчини брудну мітлу — і вийшла. Справді стовбичить. Тільки хотіла оперезати його держалном, як він:

— Співчуваю вам глибоко, пані. Де ваш покійник?

В місіс мітла гримнула на підлогу.

— Який покійник?

— Та ж місіс Варвара померла. Ми з похоронного заведення. Чекаємо з труною, щоб забрати тіло. Сусіди повідомили.

Місіс затряслася.

— Пане, та ж я місіс Варвара!

— Ви, справді!? А нам тільки-що дзвонили, просили зарядити вам похорони першої кляси.

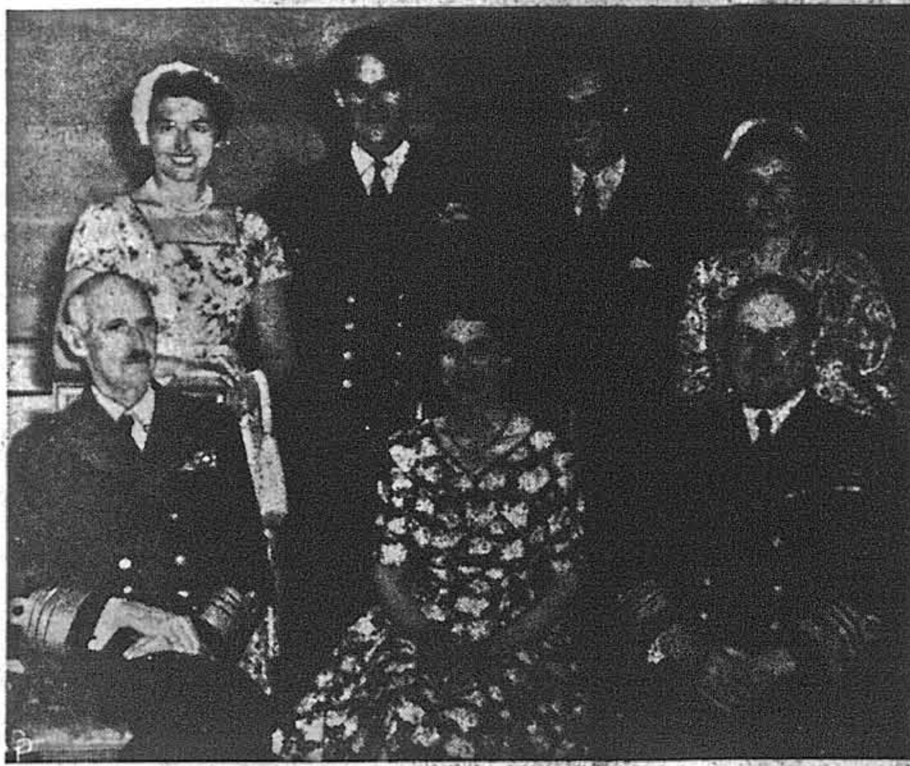
Місіс Варвара вчепилася руками за зачіску і загукала щосили: „Поліцію, поліцію прошу!"

Чоловік став її будити:

— Чого ж ти кричиш „поліцію"... Вставай, просипайся, вже восьма година. Сусідки он чекають тебе, щоб іти разом на „маркет".

Місіс підвелася з ліжка і полегшено зідхнула...

ВІДВІДИНИ КОРОЛЕВОЇ ЄЛИСАВЕТИ II В НОРВЕГІЇ

Британійська королева Єлисавета II в оточенні норвежської королівської родини в королівській палаті в Осльо. Праворуч королевої — король Гакон VII і праворуч принц Олаф, син короля. В другому ряді: принцеса Астрида, донька принца Олафа, князь Единбургу, чоловік Єлисавети II, принц Гаральд і принцеса Рагнгільда, замужня за Лоренценом.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВИЛКС-БЕРІ, ПА. — В-во св. І. Хрестителя Відд. 223 збори відбудуться в неділю, 3-го липня в парохіяльній залі, зараз по Службі Божій. Просимо членів прийти на час, маємо важні справи до полагодження. — Управа.

ТОЛІДО, ОГАЙО. — В-во св. о. Николая Відд. 167 подає до відома своїм членам, що збори відбудуться в неділю, 3-го липня, о 2-ій год. попол., в залі де все. — І. Кульматицький, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Управа Т-ва „Свобода", Відд. 194, повідомляє членів, що з огляду на виїзд, побір вкладок за місяць червень (відноситься тих членів, що ще не вирівняли) відбудеться в суботу, 2 липня, о год. від 10—4 під адресою 740 E. 9th St. Побір вкладок за місяць липень відбудеться 23 липня під тою самою адресою і в тих самих годинах. Звертаємося головно до тих всіх членів, які постійно вплачують свої вкладки з опізненням, щоби бодай в ті дні вплатили свої залеглості, щоби не наражатись на завішення в правах членства. Про дальший побір вкладок, тобто у місяці серпні, буде окреме оголошення. Вразі потреби можна скомунікуватися тільки в ті дні як подано вижче із секретарем в год. 10—4. Tel.: CA 8-1041.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УНСоюзу.

ТАРЗАН, ч. 3489, Шалена боротьба

Стара людина втратила розум з гніву, що охопив її на вістку про жінчину смерть.

Вона наказала своїм воїнам атакувати. З диким криком озброєний загін кинувся на село.

Поки вони пройшли половину просіки, араби відкрили огонь з-за частоколу. Від їх першої сальви згинув хоробрий ватажок!